

NORGES HØYESTERETT

Den 25. april 2017 ble det av Høyesteretts ankeutvalg bestående av dommerne Normann, Ringnes og Arntzen i

HR-2017-819-U, (sak nr. 2017/567), sivil sak, anke over kjennelse:

A
Bs dødsbo (advokat Jens Otto Haugland)

mot

C (advokat Brage Nordgård)

avsagt slik

K J E N N E L S E :

- (1) Saken gjelder begjæring om offentlig skifte etter arveloven § 24 andre ledd. Den reiser spørsmål om det foreligger rettslig interesse i å få anken avgjort etter lengstlevende ektefelles død.
- (2) Ektefellene D og B opprettet i 1984 et gjensidig testament. De hadde ingen livsarvinger, men øvrige arvinger etter loven. D døde 25. august 2008. B overtok boet uskiftet i henhold til skifteattest 17. september 2008.
- (3) I 2011 opprettet B testament til fordel for sin slektsarving, A. Den 13. oktober 2015 solgte hun sin bolig til ham for 600 000 kroner. Overtakelsen skulle finne sted når B flyttet til omsorgsbolig, og den ble gjennomført kort tid etter kontraktsinngåelsen.
- (4) C, som er slektsarving etter førstavdøde, fremmet 18. august 2016 begjæring om offentlig skifte. Det er anført at lengstlevendes livsdisposisjoner er underlagt de rådighetsbegrensninger som følger av uskifteinstituttet. Skiftebegjæringen ble bestridt av B.
- (5) Haugland tingrett avsa kjennelse 28. september 2016 med slik slutning:

"1. Begjæringen tas ikke til følge.

2. **C dømmes til å betale B saksomkostninger med 8 000 – åttetusen – kroner innen fjorten dager etter forkynnelse av kjennelsen."**

(6) C anket kjennelsen til Gulating lagmannsrett, som 9. februar 2017 avsa kjennelse med slik slutning:

- "1. **Tingrettens kjennelse oppheves.**
2. **Sakskostnader for lagmannsretten tilkjennes ikke."**

(7) B døde 3. mars 2017.

(8) *Bs dødsbo og A* har anket lagmannsrettens kjennelse til Høyesterett. Anken gjelder lagmannsrettens rettsanvendelse. Hva gjelder spørsmålet om avvisning, er det i korte trekk anført at A, som eneste testamentarving, har rettslig interesse i å få opphevet lagmannsrettens kjennelse slik at testasjonen til ham blir stående. Det er nedlagt påstand om at anken fra dødsboet avvises, og at lagmannsrettens kjennelse oppheves.

(9) C har tatt til motmæle og har prinsipalt påstått anken avvist. Det er krevd tilkjennelse av sakskostnader for tingretten, lagmannsretten og Høyesterett.

(10) *Høyesterett ankeutvalg* bemerker at tingretten og lagmannsretten har avgjort saken ved kjennelse. Tvisten gjelder om vilkårene for offentlig skifte etter arveloven § 24 andre ledd er oppfylt. Dette skal etter tvisteloven 2005 avgjøres ved dom, jf. tvisteloven § 19-1, jf. skifteloven § 23 første punktum og Rt-2008-1484.

(11) Spørsmålet er om saken skal avvises.

(12) Verken *Bs dødsbo* eller A var part for tingretten og lagmannsretten. Som hovedregel er det bare partene i søksmålet som har ankerett, jf. tvisteloven § 29-8, jf. § 30-3. Tredjepersoner kan bare anke avgjørelsen så langt den gjelder deres prosessuelle rettigheter og plikter, jf. Schei m.fl., *Tvisteloven – kommentarutgave*, 2. utgave, side 1029. Ved partssuksesjon, som ved arv, vil imidlertid en dom også ha rettskraft overfor dødsboet og arvingene, jf. tvisteloven § 19-15 første ledd andre punktum, jf. Schei m.fl. op.cit. side 669-670. Når tredjeperson blir bundet av dommen, må han også kunne tre inn i saken og anke denne. At A ikke var part for underinstansene, er således ikke uten videre til hinder for at han kan anke.

(13) Dødsboer under privat skifte har ikke alminnelig partsevne, men til en viss grad begrenset partsevne, jf. Rt-2011-1078 avsnitt 16. Det er imidlertid en forutsetning at det er avgitt gjeldsovertakelseserklæring, og at boet er overtatt til privat skifte, jf. Skoghøy, *Tvisteløsning*, 3. utgave, side 278. Det fremgår av anken at A ikke har fått utstedt skifteattest. Anken fra boet må derfor avvises.

(14) Hva gjelder *As anke*, bemerker utvalget at saken her gjelder spørsmålet om lengstlevende ektefelle har tapt retten til å sitte i uskifte, jf. arveloven § 24 andre ledd. Hans eventuelle rettslige interesse i å få dette spørsmålet avgjort falt bort da lengstlevende ektefelle døde.

(15) Det fremgår uansett av ankende parts prosesskriv 6. april 2017 at den delen av sakskomplekset A har interesse i å få avklart, er om *Bs testasjon* til fordel for ham står seg.

- (16) En anke kan som utgangspunkt bare gjelde "krav som er avgjort ved den avgjørelsen som ankes", jf. tvisteloven § 29-4, jf. § 30-3. Kravet for tingretten og lagmannsretten var at uskifteboet skulle skiftes offentlig, fordi boets verdier var vesentlig redusert som følge av gavesalg, jf. arveloven § 24 andre ledd. Det var ikke fremsatt krav om at testasjonen var ugyldig, og lagmannsretten har ikke tatt stilling til dette spørsmålet. Lagmannsretten har heller ikke tatt stilling til arvelovens regler om gjenlevende ektefelles rådighet er krenket.
- (17) Anken må etter dette avvises.
- (18) C har påstått seg tilkjent sakskostnader for tingretten, lagmannsretten og Høyesterett. Når anken ikke avgjøres i realiteten, faller kravet om endring av lagmannsrettens sakskostnadskrav i medhold av tvisteloven § 29-7 andre ledd bort, jf. tvisteloven § 29-7 fjerde ledd og HR-2009-1111-U. Sakskostnadskravet for Høyesterett er på 14 000 kroner. Kravet tas til følge.
- (19) Kjennelsen er enstemmig.

S L U T N I N G :

1. Anken avvises.
2. I sakskostnader for Høyesterett betaler A til C 14 000 – fjortentusen – kroner innen 2 – to – uker fra forkynnelsen av denne kjennelsen.

Arne Ringnes
(sign.)

Kristin Normann
(sign.)

Wenche Elizabeth Arntzen
(sign.)

Riktig utskrift: